

LUONNOS

16.5.2016

Muistio

VALTIONEUVOSTON ASETUS METSÄSTYSASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Yleistä

Hirvieläinten metsästyksen ajoittumisella ja metsästystä koskevilla rauhoitussäännöksillä on vaikutusta hirvieläinkantojen suunnitelmalliseen hoitoon, koska ne ohjaavat metsästystä sekä suoraan että välillisesti.

Hirvi on maamme merkittävin riistaeläin. Hirvikannan koko oli Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan syksyn 2015 jahdin jälkeen noin 88 000 hirveä. Syksyn 2015 aikana saatiin saaliiksi noin 44 100 hirveä. Kokonaisuutena hirvikanta on nyt noin 40 prosenttia pienempi kuin vuosituhaten vaihteessa, jolloin kanta oli suurimmillaan. Suomessa on yhteensä noin 6 000 hirvenmetsästysseuraa ja -seuruetta, joissa on noin 100 000 hirvenmetsästäjää. Vuonna 2014 saatiin hirvenlihaa 5,2 miljoonaa kiloa ja hirvisaaliin arvo oli noin 36,4 miljoonaa euroa.

Vastaavasti valkohäntäpeuraa voi pitää ainakin taloudellisesti maamme toiseksi tärkeimpänä riistaeläimenä. Monilla alueilla Etelä-Suomessa valkohäntäpeuran merkitys on jopa suurempi kuin hirven. Metsästysvuonna 2015–2016 valkohäntäpeurasaalis oli ennätyskellisen suuri, 26 578 peuraa.

Hirvikannan arviointi perustuu tällä hetkellä pääosin hirvenmetsästysseurueiden vapaaehtoisesti täyttämiin hirvihavaintokortteihin, joihin kirjataan metsästyksen aikana tehdyt hirvihavainnot. Hirviseurueet toimittavat havaintokortit metsästyksen päätyttyä Luonnonvarakeskukselle, joka tekee niiden perusteella keväällä kanta-arviot seuraavan metsästysvuoden verotussuunnittelua ja pyyntilupiin liittyvää päätöksentekoa varten. Jatkossa on tarkoitus siirtyä Suomen riistakeskuksen ylläpitämään sähköiseen hirvitietojärjestelmään, jolla metsästyksen etenemistä voidaan seurata ja ohjata pyyntilupien käyttämistä suosituksin jo syksyn aikana. Lisäksi kanta-arvioita voidaan tuottaa aiempaa nopeammin seuraavan metsästysvuoden verotussuunnittelua ja pyyntilupiin liittyvää päätöksentekoa varten.

1.1. Hirvieläinten rauhoitusajat ja pyyntiluvanvarainen metsästys

Hirven ja valkohäntäpeuran, kuten myös kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran ja metsäpeuran metsästykseseen on oltava metsästyslain (615/1993) 26 §:ssä tarkoitettu hirvieläimen pyyntilupa. Pyyntiluvan myöntää Suomen riistakeskus. Myönnettäessä pyyntilupia on huolehdittava siitä, että hirvieläinkanta ei metsästyksen johdosta vaarannu ja että hirvieläinten aiheuttamat vahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. Liikenne-, maatalous- ja metsävahinkojen huomioinnoksi Suomen riistakeskuksen tulee vuosittain kuulla alueellisia sidosryhmiä.

Metsästyslain 30 §:n mukaan hirvieläimen pyyntiluvan hakemisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Metsästysasetuksen (666/1993) 8 §:n mukaan hirvieläimen pyyntilupaa koskeva hakemus on toimitettava viimeistään 30 päivänä huhtikuuta sille riistanhoitoyhdistykselle, jonka toimialueeseen pääosa lupahakemuksessa tarkoitettu metsästysalueesta kuuluu. Riistanhoitoyhdistyksen tulee viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimittaa hakemusasiakirjat ja oma lausuntonsa Suomen riistakeskukselle. Suomen riistakeskuksen tulee ratkaista hakemukset viimeistään 10 päivänä elokuuta ja toimittaa päätökset viipymättä hakijoille. Hirvieläimen pyyntilupa on voimassa metsästysvuoden kerrallaan.

Hirven yleinen rauhoitusaika on säädetty metsästysasetuksen (666/1993, muutettuna 816/2014) 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa. Hirvi on rauhoitettu Enontekiön, Inarin, Muonion ja Utsjoen kuntien alueella joulukuun 1 päivästä 31 päivään elokuuta ja syyskuun 21 päivästä lokakuun 10 päivään sekä muualla maassa 1 päivästä tammikuuta syyskuun viimeistä lauantaia edeltävään päivään.

Metsästyslaki uudistettiin vuonna 1993. Tuolloin hirvenmetsästysaikoihin esitettiin muutoksia aiempaan nähden. Ennen vuotta 1993 hirvieläinten metsästyksessä säädettiin omassa erillisessä asetuksessa. Vuoden 1975 asetuksessa hirvieläinten metsästyksessä (671/1975) Oulun ja Lapin lääneissä hirven metsästys alkoi lokakuun 1. päivä ja päättyi marraskuun lopussa. Muualla maassa puolestaan metsästys alkoi lokakuun 15. päivä ja päättyi joulukuun 15. päivä. Tämän varsinaisen hirven metsästyksen lisäksi pyyntiluvan nojalla sai metsästää vahinkoja aiheuttavia hirviä viljelykasveille tai puutarhalle aiheuttamien vahinkojen estämiseksi syyskuun 1. päivästä alkaen vahinkoalueella olevalta pellolta tai puutarhasta vahtimalla niitä kaatoa varten. Koiran käyttö ja hirvien ajaminen oli kielletty.

Metsästysasetuksen 24 §:n 1 momentin 11 kohdan mukaan valkohäntäpeura sekä kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura ja metsäpeura ovat rauhoitettuja 1 päivästä helmikuuta syyskuun viimeistä lauantaia edeltävään päivään. Edelleen mainitun pykälän 12 kohdan mukaan metsäkaurisuros on rauhoitettu kesäkuun 16 päivästä elokuun 31 päivään ja helmikuun 1 päivästä toukokuun 15 päivään sekä metsäkaurisnaaras ja saman vuoden vasa helmikuun 1 päivästä elokuun 31 päivään.

Aiemmin valkohäntäpeuran pyyntiluvanvarainen metsästys alkoi lokakuun 15. päivä ja päättyi tammikuun 15. päivä. Samanlaista erillistä pellolta tapahtuvaa vahtimismetsästystä kuten hirvälle oli sallittu, ei ollut säädetty valkohäntäpeuran metsästykseseen.

Lisäksi metsästysasetuksen 25 §:ssä on säädetty erityinen rauhoitusaika siten, että villisian, kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, metsäkauriin, hirven, valkohäntäpeuran, metsäpeuran ja muflonin naaras, jota vuotta nuorempi jälkeläinen seuraa, on aina rauhoitettu.

Vuonna 1962 hirvenmetsästyksessä annetun asetuksen (385/1962) 1 §:n 2 momentissa oli säädetty, että hirven metsästykseseen annettu lupa ei anna oikeutta kaataa naarashirveä, jota vasa seuraa tai jolta vasa on kaadettu. Tarkoituksena on alun perin ollut varmistaa kannan tuottavuus kieltämällä tuottavien naaraiden kaataminen. Valkohäntäpeuran osalta vastaava säännös tuli asetukseen (416/1967) vuonna 1967 kuitenkin siten, että luvassa voitiin määrätä toisinkin. Vuonna 1978 tehdyssä asetuksen muutoksessa sääntely koski vain naarasta, jota vasa seuraa. Vaikka vuoden 1993 metsästysasetuksen (666/1993) perusteluissa ei ole tätä nimenomaista säännöstä erikseen perusteltu, on vuoden 1993 metsästyslain uudistuksen jälkeen lakiin kirjattun eläinsuojelulakiin tehdyn viittauksen johdosta pykälän tulkittu edistävän myös eläinsuojelullista tavoitetta.

1.2. Hirvikannan rakenne ja tuotto

Suomen hirvien aikuiskannan urosten osuuden pieneneminen ja siihen liittyvä urosten nuorentuminen on herättänyt huolta ilmiöön potentiaalisesti liittyvien lisääntymis- ja monimuotoisuusongelmien vuoksi. Aikuiskannan urososuudessa on laskeva trendi useimmilla riistakeskusalueilla (paitsi Etelä-Hämeessä, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa), viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana.

Samanaikaisesti hirvikannan vasatuottoa kuvaavista suureista kaksosvasallisten naaraiden osuus kaikista vasoja tuottavista naaraista (kaksosprosentti) on pienentynyt trendinomaisesti Oulun riistakeskusalueella ja Etelä-Suomessa lukuun ottamatta Pohjois-Karjalaa ja Etelä- ja Pohjois-Hämettä. Laskeva trendi on selvin Varsinais-Suomessa ja Rannikko-Pohjanmaalla. Vasojen määrä suhteessa aikuisten naaraiden määrään on monilla alueilla pysynyt jokseenkin samalla tasolla viimeiset 20 vuotta. Kuitenkin Varsinais-Suomessa, Rannikko-Pohjanmaalla ja Etelä-Hämeessä on havaittavissa selvä pidemmän aikavälin laskusuunta naarasta kohti tuotettujen vasojen määrässä. On arveltu että sukupuolirakenteen vinoutuminen olisi yhteydessä kaksosprosentin pienentymiseen. Tämän riippuvuuden kausaalisuhteet ovat kuitenkin epäselviä. Sen sijaan Suomessa tehty tutkimus (Nygren et al 2015) osoittaa että hirvinaaraan hedelmöitymispäivä myöhästyy urososuuden pienentyessä. Myöhään tapahtunut hedelmöityminen todennäköisesti johtaa vasojen syntymiseen myöhään ja voi edelleen aiheuttaa vasojen pienikokoisuutta ja lisääntyntä kuolleisuutta.

Vuonna 2014 vahvistetussa Suomen hirvikannan hoitosuunnitelmassa tavoitellaan hirvikannan rakenteen tasapainottamista siten, että aikuiskannassa oleva naaraiden määrä olisi enintään 1,5 suhteessa uroksien määrään. Etelä-Suomessa hirvikannassa on 1,7 hirvinaarasta yhtä hirvisonnia kohti ja Pohjois-Suomessa 1,5 hirvinaarasta yhtä hirvisonnia kohti. Naaraiden osuudet aikuiskannassa ovat pienentyneet viimeisten vuosien aikana jonkin verran todennäköisesti metsästyspaineen pienemisen vuoksi. Tällä hetkellä suurimmat naarasosuudet (1,9 naarasta / uros) ovat Pohjois-Hämeessä ja Pohjois-Savossa.

Nykyisen hirven metsästyksen aloituksen ajoittuminen hirven kiima-ajan kanssa päällekkäin voi häiritä hirven lisääntymistä. Nykyinen hirvenmetsästysaika, joka käynnistyy Ylä-Lappia lukuun ottamatta syyskuun viimeisenä viikonvaihteena, käynnistyy hirven kiimahuipun toisella puoliskolla. Kiimakäyttäytyminen voi häiriintyä metsästyksen johdosta, erityisesti koiria käytettäessä. Jos urosten määrä aikuiskannassa on pieni, niin kaikki naaraat eivät ehkä pääse parittelemaan ensimmäisen kiiman aikaan. Näissä olosuhteissa osalla hirvinaaraista hedelmöityminen voi siirtyä myöhemmäksi uusintakiimaan niin, että naaras synnyttää vasat jopa useita viikkoja myöhemmin kuin normaalisti. Tästä voi seurata vasojen pienikokoisuutta ja jopa lisääntyvää kuolevuutta kuten jo aiemmin on todettu. Hirvihavaintokorttiaineistosta on todettu että yli 2 vuotiaisiin hirviuroksiin kiima-aikana kohdistuvalla kovalla metsästyspainella näyttäisi olevan haitallisia vaikutuksia kaksosvasojen tuottoon erityisesti, jos alueen aikuiskannassa on vähän sonneja.

Hirven biologian ja edellä mainittujen tulosten perusteella voidaan sanoa että jos jahtikauden avaus tapahtuisi nykyistä myöhemmin esimerkiksi lokakuun toisena viikonvaihteena tai perinteisesti lokakuun puolessa välissä, niin hirvenmetsästysaika Suomessa ajoittuisi biologisessa sekä eläinsuojelullisessa mielessä nykyistä optimaalisemmin. Ylä-Lapissa hirven kiimakäyttäytymistä tutkittiin vuosina 2010–2012 aikaistetun metsästyksen yhteydessä. Ylä-Lapissa kiimakäyttäytymisen huipun arvioidaan osuvan aikavälille 19. syyskuuta – 3. lokakuuta, ja hedelmöitymiset vuosina 2010–2012 tapahtuivat 12. syyskuuta ja 18. lokakuuta välisenä aikana. Hirvenmetsästyksen aikaistamiskokeilun rauhoitusjakso Ylä-Lapissa 21.9.–10.10. osui varsin hyvin kohdalleen hirven kiima-aikaan nähden, mutta oli molemmista päistään hirven lisääntymisbiologian kannalta muutaman päivän liian lyhyt. Tutkijoiden suosituksen mukaan Ylä-Lapissa metsästysaika saisi alkaa 1. syyskuuta ja metsästys voisi kestää syyskuun kaksi ensimmäistä viikkoa, jonka jälkeen hirvet rauhoitettaisiin esimerkiksi lokakuun puoleenväliin saakka ennen jälkimmäisen metsästysjakson aloittamista.

1.3. Hirvieläinten aiheuttamat vahingot

Riistavahinkorekisterin mukaan hirvieläimet ovat aiheuttaneet maataloudelle viime vuosina vahinkoja 180–360 vahinkokohteella yhteensä 85 000–270 000 euron arvosta. Noin puolet vahinkotapauksista on hirven ja toinen puoli valkohäntäpeuran aiheuttamia. Hirvieläinten aiheuttamat maatalousvahingot ovat keskittyneet lounaiseen Suomeen ja suurelta osin rannikon tuntumaan. Suurimmat puutarha- ja taimikkovahingot ovat olleet yli 10 000 eurosta aina yli 50 000 euroon. Joissakin tapauksissa vahingot ovat olleet toistuvia tai suojaamisen jälkeen siirtyneet seuraavaan suojaamattomaan viljelykseen.

Uusissa EU:n maatalouden valtiontukien suuntaviivoissa 2014–2020 ei ole oikeusperustaa maksaa hirvieläinten aiheuttamia maatalousvahinkoja, joten niitä koskee Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksessa (EU N:o 1408/2013) eli ns. komission de minimis -asetuksessa mainitut reunaehdot. Tämä tarkoittaa, että tuen myöntämisen edellytyksenä on, että vähämerkityksisenä tukena maataloustuotteiden tuotannon alalla myönnettyjen tukien yhteismäärä ei saa ylittää viitekaudella 15 000 euroa yritystä kohti. On todennäköistä, että joissain tapauksissa tämä saattaa joidenkin maatalousyrittäjien osalta ylittyä.

Hirvieläinten aiheuttamien maatalousvahinkojen estäminen tapahtuu pääasiassa hirvieläinten kantojen säätelyllä normaalissa metsästyksessä. Suomen riistakeskus on myöntänyt rauhoitusaikana vain yksittäisiä poikkeuslupia erityisviljelmille.

1.4. Erityisen rauhoitusajan vaikutus

Metsästysasetuksen 25 §:ssä säädetty erityinen rauhoitus aika hirvieläinten naaraalle, jota vasa seuraa, vaikuttaa merkittävästi hirvenmetsästyksen kohdentumiseen urosten ja naaraiden välillä. Säätely vaikuttaa ensinnäkin suoraan siten, että osa naarashirvistä on rauhoitettuja metsästysaikaan. Myös sen lisäksi voimassa olevan lainsäädännön ja erityisesti siinä säädetyn naarashirven, jota vasa seuraa, kaatamisen rangaistavuuden on havaittu vaikuttavan myös epäsuorasti metsästyksen kohdistumiseen urosten ja naaraiden välillä.

Viime vuosina on ilmennyt, että eri osissa maata poliisin, syyttäjän sekä tuomioistuinten soveltamiskäytäntö metsästäjän huolimattomuudesta kaatamien naarashirvien osalta on vaihdellut tapauksissa, joissa vasta ampumisen jälkeen on käynyt ilmi, että naarashirveä seurasikin vasa. Vaikka ampumatilanteessa ei vasaa olisi ollut havaittavissa, on joissain tapauksissa naarashirven ampumisesta voinut seurata rikosoikeudellinen rangaistus. Tämä on ollut omiaan vaikuttamaan metsästäjiin niin, että varovaisuus ampumatilanteissa on lisääntynyt jopa siinä määrin, että osa metsästäjistä on alkanut tietoisesti välttämään myös vasattomien naarashirvien ampumista. Tämä huoli on tuotu esiin myös hirvikannan hoitosuunnitelman valmisteluun liittyvissä kuulemistilaisuuksissa.

Naarashirvien ampumisen välttäminen johtaa käytännössä siihen, että uroshirviä päätyy saaliiksi suhteessa enemmän kuin olisi tarpeen. Yksilökohtainen suoja, joka naaraalle metsästysasetuksen 25 §:ssä on säädetty, voi vaikuttaa mahdollisuuteen säädellä aikuiskannan sukupuolirakennetta. Kuten edellä on todettu selvästi naarasvoittoisessa kannassa voi hedelmöityminen myöhästyä ja kaksosvasojen tuotto heikentyä. Äärimmillään naaraan suojan välillisestä vaikutuksesta aiheutuva urosten vähyys vaikuttaa koko lajin elinvoimaisuutta heikentävästi. Näin ollen metsästysasetuksen 25 §:ssä säädetty erityinen rauhoitus aika on nykymuodossaan omiaan vaikeuttamaan koko hirvikannan kannanhoitosuunnitelman mukaista säätelyä.

Koko yhteiskunnan kannalta hirvikannan säätelyn turvaaminen on kuitenkin välttämätöntä, jotta hirvien aiheuttamat liikenne-, metsä- ja maatalousvahingot säilyvät kohtuullisella tasolla.

Viime vuosikymmeninä runsastuneen hirvikannan myötä hirven metsästyksessä on yleistynyt ylivoimaisesti tärkeimmäksi hirvenmetsästystavaksi pysäyttävän hirvikoiran käyttö ja monilla alueilla on siirrytty lähes yksinomaan pysäyttävän hirvikoiran käyttöön. Tämä on osaltaan todennäköisesti vaikuttanut kehitykseen, koska käytännön havaintojen mukaan naaras voi koiran hauksussa joissain tapauksissa lähteä kulkemaan vasasta erillään.

25 §:ssä säädetty suojia ulottuu vain naaraaseen, jota vasa seuraa. Lainsäädännössä ei ole säännöksiä orvoksi jääneen vasan osalta. Käytännössä metsästysseurueet havaitessaan, että saaliiksi oli saatu naaras, jota todennäköisesti vasa on seurannut, pyrkivät kaikin keinoin löytämään orvoksi jääneen vasan ja pyytämään sen.

Voimassaolevassa metsästysasetuksen 25 §:ssä säädetty nykyinen hirvinaaraan, jota vasa seuraa, erityinen rauhoitusajaksi on muihin Euroopan maihin nähden Suomessa poikkeuksellisesti säädetty lainsäädännöllä. Ruotsissa lääninhallitukset päättävät hirven metsästyksen rauhoitusajasta. Pääsääntöisesti metsästysajat vastaavat sitä, mihin tällä asetuksella myös Suomessa ollaan siirtymässä. Ruotsissa ei kuitenkaan naaraan, jota vasa seuraa pyytäminen ole rangaittavaa. Vain kaksi lääninhallitusta antaa vuotuisessa päätöksessään suosituksen välttää naaraan ampumista, jota vasa seuraa. Ruotsin metsästysasetuksessa (1987:905) on tosin kirjaus siitä, että poliisi voi ampua hirvieläimen, muflonin tai villisian jälkeläisen, jonka emä on menehtynyt. Muissakin Euroopan maissa (Ranska, Tsekki, Slovenia) vasasuojia perustuu metsästäjien eettisiin sääntöihin.

2 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on toteuttaa vuonna 2014 vahvistetun Suomen hirvikannan hoitosuunnitelman linjauksia. Erityisesti tavoitteena on parantaa hirvikannan suunnitelmallista hoitoa siirtämällä pääasiallinen metsästysaika alkavaksi valtaosassa maata hirven kiima-ajan jälkeen sekä edistää hirvikannan rakenteen ja sukupuolijakauman tasapainottamista.

Samalla esityksen tavoitteena on vähentää hirvenmetsästyksen liittyvää sääntelyä. Ensinnäkin hirvieläimen pyyntilupamenettelyyn esitetään kevennettäväksi siten, että riistanhoitoyhdistyksen lausunnosta ei tarvitsisi pyytää hakijalta vastinetta. Lisäksi esityksellä metsästysasetuksessa olevaa hirvenmetsästystä koskevaa sääntelyä purettaisiin siten, että metsästyksen käytännön suorittamiseen vaikuttavaa sääntelyä siirrettäisiin osittain lainsäädännön piiristä eettisen ja vastuullisen toiminnan ohjeistuksen avulla varmistettavaksi. Tarkoituksena on, että eettisellä ohjeistuksella ja neuvonnalla sekä metsästyksen johtajien koulutuksella varmistetaan, ettei naarashirviä, joita vasa seuraa, tahallaan ammuta jatkossakaan.

Tältä osin esitys toteuttaa Sipilän hallitusohjelman linjauksia. Hallitusohjelman tavoitteena on purkaa turhaa sääntelyä ja byrokratiaa sekä keventää hallinnollista taakkaa.

Esityksen tavoitteena on lisäksi joustavoittaa hirvieläinten aiheuttamien maatalous- ja liikennevahinkojen estämistä sekä edelleen tehostaa afrikkalaisen sikaruton leviämisen ehkäisyä.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Metsästysasetuksen 24 §:ää muutettaisiin siten, että valtaosassa maata pääasiallinen hirvenmetsästys alkaisi jatkossa lokakuun toisena lauantaina. Muutoksen tavoitteena on parantaa hirvikannan suunnitelmallista hoitoa ja turvata aiempaa häiriöttömämpi kiima-aika siirtämällä hirven yleistä rauhoitusaikaa pidemmälle syksyyn jatkuvaksi valtaosassa Suomea. Kiima-ajan rauhoituksen vahvistamisella ja toisaalta naarasvoittoisen kannan tasapainottamisen mahdollistamisen yhteisvaikutuksena tavoitellaan, että myös hirvenvasojen elinvoimaisuus yksilötasolla vahvistuisi, kun niistä mahdollisimman suuri osa syntyisi häiriöttömän ensimmäisen kiiman johdosta normaaliin aikaan kevästä, jolloin ne syksyllä olisivat isompia ja paremmassa kunnossa.

Esityksellä laajennettaisiin Ylä-Lapin aikaistettua hirvenmetsästystä Keski-Lapin alueelle. Vuonna 2010 aloitetun Ylä-Lapin 1. syyskuuta alkavan aikaistetun hirvenmetsästyksen ajoitusta muutettaisiin tutkimuksen suositusten mukaisesti niin, että kiimarauhoitusta pidennettäisiin. Esityksen mukaan aikaistettu metsästys olisi sallittua 1.-15.9. ja kiimarauhoituksen jälkeen metsästys jatkuisi lokakuun toisesta lauantaista joulukuun loppuun saakka. Samalla edellä esitetyn mukaisesti tarkistettu aikaistetun hirvenmetsästyksen aluetta laajennettaisiin Keski-Lapin alueelle Kolarin, Kittilän, Sodankylän, Pelkosenniemen, Kemijärven, Savukosken ja Sallan kuntiin.

Hirvieläinten aiheuttamien maatalousvahinkojen ehkäisemiseksi esityksessä laajennettaisiin metsästysaikaa kuitenkin siten, että hirveä voitaisiin metsästää vahtimalla pelloilta ja puutarhasta syyskuun 1 päivästä lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään. Samalla tavoitetaan kuu-sipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa ja valkohäntäpeuraa voitaisiin metsästää vahtimalla syyskuun 1 päivästä syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään. Kyseinen uusi metsästys edellyttäisi metsästyslain 26 §:ssä säädettyä hirvieläimen pyyntilupaa. Tämä olisi joustavampi menettely vahinkojen estämiseksi kuin nykyinen metsästyslain 41 §:n mukainen poikkeuslupamenettely. Tältä osin palautettaisiin ennen vuotta 1993 voimassa ollut mahdollisuus ns. peltohirvien metsästämiseen.

Muiden hirvieläinten osalta vahtimismetsästämisen tehostamista puoltaa erityisesti valkohäntäpeurakannan kasvu ja siihen liittyvät lisääntyneet liikennevahingot erityisesti Lounais-Suomessa. Valkohäntäpeuran kanta on kasvanut viime vuosikymmeninä Lounais-Suomessa ja kanta levittäytyy edelleen laajemmalle alueelle keskiseen Suomeen. Lounais-Suomessa viime vuosina liikenteessä sattuneet kolarit valkohäntäpeurojen kanssa ovat lisääntyneet, mikä osaltaan puoltaa ns. vahtimismetsästyksen mahdollisuuden laajentamista alkamaan jo syyskuun 1 päivästä alkaen. Vahtimismetsästyksellä kantaa voitaisiin paikallisesti vähentää esimerkiksi vilkkaasti liikennöityjen teiden lähellä, ilman että metsästys itsessään lisäisi eläinten liikkuamista ja siten kolaririskiä. Koiran käyttö ja ajometsästys tulisivat sallituksi vasta syyskuun viimeisenä lauantaina, kuten nykyisinkin.

Metsästysasetuksen 25 §:ää muutettaisiin siten, että hirvinaaraan suoja esitetään poistettavaksi lokakuun toisesta lauantaista lähtien, kun hirven metsästys varsinaisesti alkaisi koirilla ja ajometsästyksenä. Naaraan, jota vasa seuraa, rauhoitus on syytä kuitenkin säilyttää syyskuun alusta lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään. Tiukka vasasuojia säilyisi siten ennallaan Ylä-Lapin aikaistetussa hirvijahdissa ja esitetystä 24 §:n 2 momentissa uudelleen sallittavaksi esitetystä ns. vahtimismetsästyksessä, koska syyskuun alusta lähtien aikaistetussa vahtimismetsästyksessä vasat ovat vielä riippuvaisia emästään ja toisaalta käytännössä vasan seuraminen pelloilta voidaan yleensä havaita. Vastaavaa periaatetta noudatettaisiin myös kuusi-peuran, japaninpeuran, metsäkauriin, muflonin, valkohäntäpeuran ja saksanhirven osalta.

Edellä sanottujen lajien naaraan, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, erityinen rauhoitusaika muutettaisiin syyskuun 1 päivästä syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään.

Jotta 25 §:n muuttamisen vaikutukset eläinsuojelun näkökulmasta jäisivät vähäisiksi, lisättäisiin 23 §:ään metsästyksen johtajalle uusi tehtävä. Metsästyksen johtajan tulisi huolehtia siitä, että mahdollisesti metsästystilanteessa emän menettänyt vasa pyrittäisiin pyytämään. Käytännössä tämä ei muuttaisi metsästyksen johtajan tehtäviä, sillä näin metsästyksenseurueet ja seurat nykyisinkin toimivat.

Afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämiseksi villisikakannan metsästyksen tehostamiseksi villisikanaaraan erityistä rauhoitusaikaa lyhennettäisiin niin, että villisian naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, olisi rauhoitettu maaliskuun 1 päivästä heinäkuun 31 päivään.

Esityksessä ehdotetaan hirvieläimen pyyntiluvan hakemisen määräaikaa säilytettäväksi ennallaan. Kuitenkin, jotta hirvieläinten pyyntiluvat ehdittäisiin käsitellä ajoissa, kun jatkossa sallittaisiin vahinkojen vähentämiseksi 24 §:n 2 momentissa esitetty vahtimismetsästys jo syyskuun alusta lähtien ja Ylä-Lapin aikaistettu hirviyahti laajenee entistä laajemmalle alueelle Keski-Lappiin, poistettaisiin riistanhoitoyhdistyksiä koskeva velvoite määräaikoineen antaa lausunto pyyntilupahakemuksista. Lausunnon antaminen korvattaisiin käytännössä riistanhoitoyhdistykselle asetettavalla velvoitteella laatia alueelleen hirvieläinten verotussuunnitelma ennen pyyntilupahakemusten jättämistä. Nykyisin käytössä on menettely, jossa samaan hirvitalousalueeseen kokonaan tai osittain kuuluvat riistanhoitoyhdistykset laativat yhdessä tavoitteellisen hirviverotussuunnitelman hirvitalousalueelle ja tämän perusteella omille alueilleen. Suunnittelun tavoitteena on mitoittaa metsästysmäärä seuraavalle metsästyskaudelle siten, että asetetut kannanhoidon tavoitteet voidaan saavuttaa kullakin hirvitalousalueella. Riistanhoitoyhdistykset esittelisivät verotussuunnitelman ja sen perusteena olevat tiedot alueensa pyyntiluvanhakijoille ja voisivat siten ohjata pyyntiluvanhakijoita jo ennen pyyntilupahakemusten jättämistä. Riistanhoitoyhdistysten laatimilla verotussuunnitelmilla voitaisiin katsoa olevan paljolti samanlainen Suomen riistakeskuksen päätöksentekoa ohjaava vaikutus kuin aiemmilla riistanhoitoyhdistysten lausunnoillakin.

Pyyntilupahakemus olisi toimitettava viimeistään 30 päivänä huhtikuuta Suomen riistakeskukselle. Lisäksi hakemus tulisi toimittaa samaan määräaikaan mennessä tiedoksi sille riistanhoitoyhdistykselle, jonka toimialueeseen pääosa lupahakemuksessa tarkoitettu metsästysalueesta kuuluu, mikäli hakemus jätetään muutoin kuin Suomen riistakeskuksen sähköisen lupahakemusjärjestelmän kautta. Suomen riistakeskuksen määräaika ratkaista hakemukset tiettyyn päivään mennessä poistettaisiin vähämerkityksisen, hallinnollista byrokratiaa koskevan sääntelyn purkamiseksi. Hirvieläimen pyyntilupa olisi voimassa metsästysvuoden kerrallaan.

Valmistelun yhteydessä on tuotu esiin, jotta hirvieläinten aiheuttamia maatalousvahinkoja voitaisiin mahdollisimman tehokkaasti estää, olisi esitetty 24 §:n 2 momentin mukainen vahtimismetsästys tarpeen sallia jo elokuun alusta lähtien. Tässä vaiheessa koko metsästystä koskevaa pyyntilupien myöntämisen menettelyä ei kuitenkaan voitaisi aikaistaa riittävästi, jotta vahtimismetsästys voitaisiin sallia jo 1.8. alkaen. Syynä tähän on erityisesti se, että riistahallintolain (158/2011) 31 §:n muutoksenhakusäännöksestä johtuen hirvieläinten pyyntilupa on täytäntöönpanokelpoinen vasta 30 päivän valitusajan kulumisen jälkeen. Lisäksi kanta-arvion tuottamista Luonnonvarakeskuksessa ei voida nopeuttaa ennen kuin valmisteilla oleva hirvitetietojärjestelmä on otettu kattavasti käyttöön niin, että hirvenmetsästyksenseurueet toimittavat saalis- ja havaintotiedot sähköisen järjestelmän kautta. Näin ollen tässä vaiheessa ei ole mahdollista esittää 24 §:n 2 momentissa aikaisempaa ajankohtaa vahtimismetsästyksen alkamiselle. Tavoitteena kuitenkin on jatkossa selvittää mahdollisuudet kehittää lainsäädäntöä sekä no-

peuttaa hirvitietojärjestelmän käyttöönottoa niin, että jatkossa vahinkojen estämiseksi 24 §:n 2 momentissa sallittu metsästys voitaisiin aloittaa jo 1.8. alkaen.

Metsästysasetuksen 16 a §:ää muutettaisiin siten, että siinä otettaisiin huomioon aseiden tekninen kehitys ja mahdollistettaisiin käytännössä entistä vaatimusta vastaavien uusien kaliiperien käyttö ketun, tarhatun naalin, mäyrän, saukon, supikoiran, pesukarhun, rämemajavan, metsäjäniksen, rusakon, metson, teeren tai hanhen metsästyksessä. Lisäksi pykälää muutettaisiin siten, että villisian metsästyksessä edellytettäisiin jatkossa samanlaista asetta kuin hirven ja karhun metsästyksessä. Samalla pykälään tehtäisiin myös teknisluontoinen korjaus muuttamalla energiavaatimuksia suluissa osoittavat matemaattiset merkit vastaamaan pykälän sanamuotoa.

3 Vaikutukset

Esitetyllä 24 §:n muutoksella rauhoitettaisiin pääasiallinen metsästys hirven lisääntymisen kannalta tärkeän kiima-ajan osalta. Tällä arvioidaan olevan hirvikannan häiriötöntä lisääntymistä ja sen kautta kannan elinvoimaisuutta ja suunnitelmallista hoitoa merkittävästi kohentava vaikutus. Ylä-Lapin aikaistetun hirven metsästyksen kiimarauhoituksen pidentämisellä ja aikaistamisella tutkimuksen suosituksen mukaisesti varmistettaisiin, että se ei heikentäisi hirvikantaa kyseisellä alueella. Aikaistetun hirven metsästyksen laajentamisella Keski-Lappiin lisätään riistatalouden tuottamaa hyvinvointia näillä alueilla vallitsevissa muusta maasta poikkeavissa pohjoisissa olosuhteissa. Koska hirvikannan rakenne on näillä alueilla koko maan tilanteeseen nähden tasapainoisin, esitetty laajennus ei vaarantaisi kannan hoidon tavoitteita.

Esitetyllä uudella 24 §:n 2 momentin mukaisella vahtimismetsästyksellä arvioidaan olevan hirven aiheuttamia maatalousvahinkoja jonkin verran vähentävä vaikutus. Valkohäntäpeuran osalta vahtimismetsästyksellä voitaisiin maatalousvahinkojen lisäksi vähentää erityisesti paikallisesti myös liikennevahinkoja, koska vahtimismetsästystä voitaisiin harjoittaa muillakin alueilla kuin pelloilla. Tämä mahdollistaisi metsästyksen tehostamisen vahtimalla erityisesti vilkkaasti liikennöityjen teiden läheisyydessä jo syyskuun alusta lähtien, millä voitaisiin pienentää kantaa paikallisesti jo alkusyksystä vilkkaasti liikennöityjen teiden ja siten valkohäntäpeurojen liikennevahinkojen kannalta riskialttiimmilla alueilla. Metsästysajan pidentäminen alkupäästään Etelä-Suomessa ei haittaisi merkittävästi muita luonnonkäyttömuotoja, koska hirvieläinten vahtimismetsästys tapahtuu pääosin aikaisin aamulla tai myöhään illalla ja pääasiassa pelloilta. Ohjeistuksen avulla varmistettaisiin, että syyskuun alusta mahdollisen ns. vahtimismetsästyksen aikana tulisi välttää aikuisiin uroksiin kohdistunutta metsästyspainetta, koska erityisesti täysikasvuisten urosten rooli on tärkeä ennen kiimakautta ja kiimakauden yhteydessä, normaalin kiimakäyttäytymisen mahdollistamisessa.

Esitys vähentäisi hallinnollista taakkaa, koska esitetyn 24 §:n 2 momentin sallimana aikana vahinkojen estämiseksi ei tarvitsisi enää hakea Suomen riistakeskukselta erillistä poikkeuslupaa, jos alue kuuluu tavanomaisen metsästyslain 26 §:ssä säädetyn hirvieläinten pyyntiluvalla tapahtuvan metsästysalueen piiriin.

Esitetyllä 25 §:n muuttamisella olisi pitkällä aikavälillä vaikutusta hirvikannan rakennetta tasapainottavasti, sillä nykyinen 25 §:ssä säädetty erityinen rauhoitusaika on vaikuttanut osaltaan uros-naaras -suhteen vääristymään. Esityksellä tavoiteltava tosiasiallinen kiimarauha ja kannan uros-naaras suhteen tasapainottaminen mahdollistaisivat normaalin ensimmäiseen kiimaan ajoittuvan tiinehtymisen useammin kuin tällä hetkellä, jolloin seuraavana kesänä vasat syntyvät aiemmin, mikä edistää myös niiden yksilötason hyvinvointia ja talvesta selviämi-

seen laajassa mittakaavassa. Esityksellä säädettävän pääasiallisen metsästyksen alkaessa loka-kuun toisena lauantaina, vasat olisivat siten keskimäärin isompia kuin tällä hetkellä. Jos kuitenkin naaras, jota vasa seuraa, tulisi tahattomasti ammutuksi, on metsästyksen johtajan tehtävä suunnitella ja antaa tarvittavat määräykset vasan metsästämiseksi. Koska näin on menetelty jo nykyisinkin, esitys ei käytännössä huonontaisi vasojen hyvinvointia. Jos kuitenkin vasaa ei yrityksistä huolimatta saataisi metsästettyä, vaikutusta vähentäisi, että emän menettäminen tapahtuisi nykyistä myöhemmin syksyllä, jolloin vasa ei ole enää riippuvainen imetyksestä.

Talvella kaikki hirvieläimemme muodostavat laumoja, joissa yksilöt sietävät toisiaan huomattavasti paremmin kuin kesäaikaan ja kerääntyvät energiaa säästääkseen ravintokohteiden läheisyyteen. Tällaisiin laumoihin liittymällä yksinäisten vasojen henkiinjääminen paranee. Pohjois-Amerikassa tehdyssä tutkimuksessa verrattiin orpojen ja emän kanssa kulkevien hirvenvasojen kuolleisuutta talven aikana. Ilman emää jääneiden vasojen kuolleisuus ei ollut tilastollisesti suurempaa kuin emän kanssa olleilla vasoilla. Ruotsissa tehdyn selvityksen mukaan orvoiksi jääneet vasat voivat kärsiä hitaammasta kehityksestä emän kanssa talven viettäneisiin vasoihin verrattuna, mutta suurin osa orvoista vasoista selviää talven yli. Talviaikaan valkohäntäpeurat kokoontuvat usein laumoiksi, joissa eri sukupuolta ja ikäluokkaa olevat yksilöt sietävät hyvin toistensa läheisyyttä. Peurojen ruokinta on Suomessa hyvin tavallista, ja Wisconsinissa tehdyn tutkimuksen mukaan ruokinta parantaa peurojen eloonjäämistä erityisesti ankarina talvina, leutoina vuosina merkitys on vähäisempi. Aktiivinen ruokinta todennäköisesti pienentää myös Suomessa emänsä menettämisen mahdollisia negatiivisia vaikutuksia. Virginiassa tehdyssä tutkimuksessa orvot vasat liittyivät muiden aikuisten seuraan, eikä eroa kuolleisuudessa ei-orpoihin havaittu.

Esityksellä olisi tältä vähentävä vaikutus valvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen resurssien tarpeeseen tähän sääntelyyn liittyvien metsästysrikosasioiden käsittelyssä. Hirven osalta loka-kuun toisen lauantain ja japaninpeuran, kuusipeuran, metsäkauriin, muflonin, valkohäntäpeuran ja saksanhirven osalta syyskuun viimeisen lauantain jälkeen sellaisen emän ampuminen, jota vasa seuraa, ei olisi enää rangaistavaa. Rangaistusvaatimuksia, menettämisseuraamushakemuksia ja ammutun hirven menettämisiä ei esitetyn päivämäärän jälkeen siten enää tarvitsisi tehdä.

Villisian osalta 25 §:ssä säädetyt erityisen rauhoitusajan lyhentäminen mahdollistaisi metsästyksen tehostamisen edelleen afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämiseksi.

Esitetyllä 8 §:n muuttamisella olisi mahdollista parantaa riistanhoitoyhdistysten ohjausvaikutusta hirvieläinten pyyntilupien hakemiseen jo ennen pyyntilupiin liittyvän hallinnollisen menettelyn alkamista. Samalla esitetty 8 §:n muutos antaisi Suomen riistakeskukselle riittävästi aikaa käsitellä hakemukset (1900–2000 kpl vuosittain), jotta pyyntiluvat voisivat tulla lainvoimaisiksi jo syyskuun alusta.

4 Yksityiskohtaiset perustelut

8 §

Hirvieläimen pyyntiluvan hakeminen ja käsittely

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että riistanhoitoyhdistyksen olisi laadittava hirvieläinten verotussuunnitelma ennen pyyntilupihakemuksen jättämistä. Vuonna 2015 käytöön otettiin menettely, jossa samaan hirvitalousalueeseen kokonaan tai osittain kuuluvat riis-

tanhoitoyhdistykset laativat yhdessä tavoitteellisen hirviverotussuunnitelman hirvitalousalueelle ja tämän perusteella omille alueilleen. Suunnittelun tavoitteena on mitoittaa metsästysmäärä seuraavalle metsästyskaudelle siten, että asetetut kannanhoidon tavoitteet voidaan saavuttaa kullakin hirvitalousalueella. Riistanhoitoyhdistykset esittelevät verotussuunnitelman ja sen perusteena olevan aineiston alueensa luvanhakijoille. Luonnonvarakeskus tuottaa hirvitalousalueille ja riistanhoitoyhdistysten alueille arviot hirvikannan koosta ja rakenteesta sekä niiden kehityksestä verotussuunnittelua varten. Edellä tarkoitettun 1 momenttiin esitetyn muutoksen tarkoituksena on vahvistaa riistanhoitoyhdistyksen ohjausta jo ennen pyyntilupahakemuksen hallinnollisen lupamenettelyn käynnistymistä.

Nykyinen pykälän 2 momentti esitettäisiin poistettavaksi. Tällöin ei enää edellytettäisi riistanhoitoyhdistykseltä lausunnon antamista yksittäisestä pyyntilupahakemuksesta. Lausunnon antaminen korvautuisi käytännössä uudessa 1 momentissa esitetyllä menettelyllä, jonka mukaan riistanhoitoyhdistyksen tulisi laatia alueelleen hirvieläinten verotussuunnitelma.

Uudessa pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyisessä 1 momentissa säädetyn mukaisesti, että hirvieläimen pyyntilupaa koskeva hakemus olisi toimitettava viimeistään 30 päivänä huhtikuuta Suomen riistakeskukselle. Lisäksi hakemus tulisi samaan määräaikaan mennessä toimittaa tiedoksi sille riistanhoitoyhdistykselle, jonka toimialueeseen pääosa lupahakemuksessa tarkoitettua metsästysaluetta kuuluu, mikäli hakemus jätetään muutoin kuin Suomen riistakeskuksen sähköisen lupahakujärjestelmän kautta. Pyyntilupahakemuksen jättämistä koskevaan määräaikaan ei ole tarpeen tehdä muutoksia.

Pykälään esitetyillä muutoksilla voidaan keventää pyyntilupiin liittyvää hallintomenettelyä sekä nopeuttaa hakemusten käsittelyä Suomen riistakeskuksessa. Esitetyt muutokset ovat tarpeen, jotta Suomen riistakeskus ehtisi käsitellä hirvieläinten pyyntilupahakemukset (1900–2000 kpl vuosittain) riittävän ajoissa. Tavoitteena on, että pyyntiluvat voisivat tulla lainvoimaisiksi jo syyskuun alusta, jotta niiden nojalla voitaisiin vähentää vahinkoja metsästämisellä 24 §:n 2 momentissa esitetyn vahtimismetsästyksen keinoin ja jotta Ylä-Lapin aikaistettua hirvenmetsästyksen aluetta voitaisiin laajentaa Keski-Lappiin.

Nykyinen pykälän 3 momentti esitettäisiin poistettavaksi. Suomen riistakeskuksen määräaika ratkaista hakemukset tiettyyn päivään mennessä poistettaisiin vähämerkityksisen, hallinnollista byrokratiaa koskevan sääntelyn purkamiseksi.

Pykälän uusi 3 momentti muutettaisiin siten, että hirvieläimen pyyntiluvan voimassaolo alkaisi päätöksen tultua lainvoimaiseksi. Pyyntilupa olisi voimassa metsästysvuoden kerrallaan.

16 a §

Luotiasetta koskevat yleiset vaatimukset

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että kettua, tarhattua naalia, mäyrää, saukkoa, supikoiraa, pesukarhua, rämemajavaa, metsäjänistä, rusakkoa, metsoa, teertä tai hanhea saa ampua nykyisen aseensa, jonka patruunan luodin painon on oltava vähintään 2,5 grammaa ja osumaenergian 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 200 joulea ($E_{100} \geq 200 \text{ J}$) lisäksi myös sellaisella aseella, jonka osumaenergia luodin painosta riippumatta piipun suusta mitattuna olisi vähintään 300 joulea (korjattuna $E_0 \geq 300 \text{ J}$). Muutoksella otettaisiin huomioon aseiden tekninen kehitys ja mahdollistettaisiin käytännössä entistä vaatimusta vastaavien uusien kaliipereiden käyttö kyseisessä kohdassa sanottujen riistaeläinten metsästyksessä.

Pykälän 2 momentin 3 ja 4 kohtia muutettaisiin villisian metsästyksessä edellytettävän luotiaseen tehon osalta siten, että villisika siirrettäisiin vaatimuksissa 3 kohdasta 4 kohtaan. Villisikaa saisi metsästää aseella, jonka patruunan luodin painon on oltava vähintään 9 grammaa ja osumaenergian 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 2 700 joulea ($E_{100} \geq 2\,700\text{ J}$) tai, luodin painon on ollessa 10 grammaa tai enemmän, osumaenergian on vastaavalla tavalla mitattuna oltava vähintään 2 000 joulea ($E_{100} \geq 2\,000\text{ J}$). Villisian metsästyksessä edellytettäisiin siis jatkossa samanlaista asetta, kuin hirven ja karhun metsästyksessä. Esitys on vuonna 2015 raporttinsa luovuttaneen maa- ja metsätalousministeriön asettaman villisikatyöryhmän (HARE: MMM047:00/2014) esityksen mukainen.

Samalla pykälään tehtäisiin myös teknisluontoinen korjaus muuttamalla energiavaatimuksia suluissa olevat matemaattiset merkit vastaamaan pykälän sanamuotoa.

23 §

Metsästyksen johtajan tehtävät

Pykälään lisättäisiin metsästyksen johtajan tehtäviin uusi tehtävä. Metsästyksen johtajan tulisi huolehtia siitä, että mahdollisesti metsästystilanteessa emän menettänyt vasa, tulisi pyrkiä pyytämään. Käytännössä tämä ei muuttaisi metsästyksen johtajan tehtäviä, sillä näin metsästyseurueet ja seurat nykyisinkin toimivat.

24 §

Yleiset rauhoitusajat

Pykälän 1 momentin 10 kohta muutettaisiin siten, että hirvi olisi rauhoitettu Enontekiön, Inarin, Muonion, ja Utsjoen, Kolarin, Kittilän, Sodankylän, Pelkosenniemen, Kemijärven, Savukosken ja Sallan kuntien alueella tammikuun 1 päivästä elokuun 31 päivään ja syyskuun 16 päivästä lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään sekä muualla maassa tammikuun 1 päivästä lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi momentti, jossa säädettäisiin että sen estämättä mitä 1 momentin 10-kohdassa säädetään, voidaan metsästää hirveä vahtimalla pelloilta ja puutarhasta syyskuun 1 päivästä lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään. Lisäksi kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa ja valkohäntäpeuraa voitaisiin metsästää vahtimalla syyskuun 1 päivästä syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään. Metsästyksessä olisi kuitenkin noudatettava 25 §:ssä säädettyjä erityisiä rauhoitusajkoja. Tarkoituksena on joustavoittaa hirvieläinten aiheuttamien maatalous- ja liikennevahinkojen estämistä. Kyseinen uusi metsästys edellyttäisi metsästyslain 26 §:ssä säädettyä hirvieläimen pyyntilupaa. Tältä osin palautettaisiin ennen vuotta 1993 voimassa ollut mahdollisuus ns. peltohirvien metsästämiseen. Tämä olisi joustavampi menettely vahinkojen estämiseksi kuin nykyinen metsästyslain 41 §:n mukainen poikkeuslupamenettely. Vahtimismetsästys olisi hirven osalta rajattu sallituksi vain pelloilta ja puutarhasta.

Vahtimisella tarkoitettaisiin tässä metsästystä, jossa ei aktiivisin toimenpitein pyritä ihmisten toimesta tai pysäyttävien tai ajavien koirien avulla vaikuttamaan eläinten liikkumiseen ampu-
mapaikalle. Mikäli vahtimismetsästyksessä kuitenkin haavoitettaisiin eläintä, saisi jäljittävää, ajavaa tai pysäyttävää koiraakin käyttää haavoittuneen eläimen etsimiseen ja lopettamiseen.

Tarkoituksena olisi kohdentaa metsästys tarkasti juuri maatalousvahinkoja aiheuttaviin hirviin maanomistajan pyynnöstä. Metsästyslain 25 §:n 2 momentissa on säädetty, että ilman alueen omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa riistaeläintä ei saa etsiä pihasta tai puutarhasta eikä metsästystarkoituksessa saa kulkea viljelyksillä ennen kuin sato on korjattu tai koottu. Näin ollen pellolta tapahtuva vahtimismetsästys edellyttäisi käytännössä pellon omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa aikana, jolloin satoa ei vielä ole korjattu.

Muiden pykälässä sanottujen hirvieläinten osalta vahtimismetsästystä ei olisi rajoitettu pelloille ja puutarhaan, vaan sitä voitaisiin harjoittaa muillakin alueilla, kuten metsässä. Tarkoituksena on vahtimalla tapahtuvan metsästyksen tehostaminen esimerkiksi vilkkaasti liikennöityjen teiden lähialueilla. Näin liikennevahinkoja voitaisiin vähentää tällaisilla erityisillä riskialueilla vahtimismetsästyksen avulla, mikä metsästysmenetelmänä ei lisäisi merkittävästi eläinten liikkuvuutta ja siten liikennevahinkojen riskiä entisest.

25 §

Erityiset rauhoitusajat

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin niin, että villisian naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, olisi rauhoitettu maaliskuun 1 päivästä heinäkuun 31 päivään. Tarkoituksena on mahdollistaa afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämiseksi villisikakannan vähentämisen tehostaminen. Esitys vastaisi aiempaa vuonna 1988 säädettyä (676/1988) villisian metsästysaikaa.

Pykälään ehdotetaan säädettäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan hirven naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, olisi rauhoitettu syyskuun 1 päivästä lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään. Esitys toteuttaisi osaltaan hirvikannan hoitosuunnitelman linjausta, että hirvieläinten naaraan ampuminen ei johtaisi saaliin tai sen arvon menettämiseen tilanteessa, jossa vasa ei ole voitu metsästystilanteessa havaita. Muutos edistää osaltaan hirvikannan rakenteen ja sukupuolijakauman tasapainottamista, koska nykyisen vasallisen naaraan rauhoituksen vuoksi myös vasattomien naaraiden ampumista vältetään, koska seuraamukset säännöksen rikkomisesta on koettu kohtuuttomiksi. Hirvinaaraan, jota vasa seuraa, rauhoitus on syytä kuitenkin ulottaa syyskuun alusta lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään. Muutokseen liittyy myös asetuksen 23 §:ään esitettävä lisäys metsästyksen johtajan tehtäviin. Muutoksella vähennetään johdettuun hirvenmetsästyksen liittyvää sääntelyä, jonka on koettu vaikeuttavan metsästäjien käytännön metsästystä kohtuuttomalla tavalla ja toisaalta kuormittavan valvontaviranomaisia ja oikeuslaitosta.

Pykälään ehdotetaan säädettäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan japaninpeuran, kuusi-peuran, metsäkauriin, muflonin, valkohäntäpeuran ja saksanhirven naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, olisi rauhoitettu syyskuun 1 päivästä syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään. Esitys noudattaisi vastaavaa periaatetta kuin edellä 2 momentissa hirven osalta. Metsäpeuran metsästys voisi 24 §:ssä säädetyn yleisen rauhoitusajan vuoksi alkaa vasta aikaisintaan kyseisen päivämäärän jälkeen, joten sen osalta erillistä rauhoitusaikaa ei enää säädettäisi.

5 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Suomen riistakeskuksen kanssa. Valmistelussa on otettu huomioon Valtakunnallisen riistaneuvoston kannanotot ja esitystä on valmistelun aikana esitelty Valtakunnalliselle riistaneuvostolle.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunnot...

Asetusehdotus on ollut tarkastettavana oikeusministeriön...

6 Voimaantulo

Ehdotettu asetuksen 16 a §, 23 § ja 25 § on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2016.

Ehdotettu asetuksen 8 § ja 24 § on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2017.

